

COVID-19 პანდემიის პირობებში სტუდენტთა შინამეურნეობების ხარჯების ცვლილებების სტატისტიკური კვლევა¹

სიმონ გელაშვილი

პროფესორი, ეკონომიკური მეცნიერებათა დოქტორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მაჩიამ ოქუაშვილი

დოქტორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნესტან ფანცულაია

მაგისტრანტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სტატიაში განხილულია COVID-19 პანდემიის პირობებში საქართველოში სტუდენტთა შინამეურნეობების ხარჯების დინამიკისა და სტრუქტურისა და ხარისხობრივი ცვლილებები. კორონავირუსის უმნიშვნელოვანესი გლობალური გამოწვევაა, რომელმაც მნიშვნელოვნად შეამცირა მოსახლეობის კეთილდღეობა და ცაღკეუდი ქვეყნების განვითარების ტენდენციები. ამ მდგომარეობას კიდევ უფრო მეტად აუარესებს მოლოდინი იმისა, რომ ქვეყნის გადაყვანა ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ხედვებზე უფრო გაჭიანუხდება, ხადგან პანდემიამ მნიშვნელოვნად დააზარადა განათლების სფერო. გახდა ამისა, შემცირებულია შინამეურნეობების ხარჯები განათლებაზე პეპანდემიის, 2019 წელთან შედარებით, 31.7 პროცენტით,² ხაც, ხა თქმა უნდა, უახლოვითად აისახება მომავალი თაობის განათლების დონეზე. სწოხედ ამიტომ, მნიშვნელოვანია სტუდენტთა შინამეურნეობების ხარჯების სტრუქტურის სისტემური და კომპლექსური სტატისტიკური ანალიზი, ხაც სამომავლოდ, შესაძლოა, საფუძველი იყოს სტუდენტებზე ორიენტირებული შესაბამისი პოლიტიკების შემუშავებისა და განხორციელებისა.

ანალიზის პირობებში საინტეგრაციო ტენდენციები გამოვლინდა სტუდენტებისა და მშობლების შეხედულებების შედარებისას მათი შინამეურნეობების ხარჯების ცვლილებების შესახებ. გამოკითხული სტუდენტების თითქმის ნახევარმა დააფიქსირა, ხომ პანდემიის პირობებში მათი შინამეურნეობის ხარჯები გაიზარდა, მაგამ მშობლების უფრო მეტმა ხარჯებამ, ანუ 54%-მა აღნიშნა ამავე ხარჯების ზედა. სტუდენტებისა და მშობლების მოსაზრებებში ხარჯების ყველაზე დიდი განსხვავება გამოვლინდა ქონების შეძენაზე გაწეული ხარჯების შემთხვევაში, კეხლოდ, შინამეურნეობების 30%-ში სტუდენტებისა და მათი მშობლების აზრები განსხვავებულია.

საკვანძო სიტყვები: შინამეურნეობა, ხარჯების სტრუქტურა, ხარჯების დინამიკა, სტატისტიკური ანალიზი, ტენდენცია.

კორონავირუსი 21-ე საუკუნის უმნიშვნელოვანესი გლობალური გამოწვევაა. ეს დაემთხვა პერიოდს, როდესაც სახელმწიფოებს შორის ხორციელდება ფართო ეკონომიკური თანამშრომლობა, ასევე მაღალია მოსახლეობის მობილობა, რამაც უფრო მეტად შეუწყო ხელი პანდემიის მასშტაბურ გავრცელებას. პანდემიის შედეგად გამოწვეული კრიზისის აღმოფხვრის განსაკუთრებული სირთულე იმაში მდგომარეობს, რომ ქვეყნის ეკონომიკა ეგზოგენური ფაქტორების წნეხის ქვეშაა მოქცეული და, შესაბამისად, მსოფლიოში აქამდე ცნობილი კრიზისთან ბრძოლის გამოცდილება ნაკლებად რელევანტურია. „ნათელია, ხომ COVID-19 პანდემია გლობალური პირობებია და, ამასთან, ისტორიის ახმქონე მოვლენაა, ხომედიც მხავადასპექტიანია და კომპლექსური ანალიზს მოითხოვს. ჯეხ კიდევ მაღალია გაუხკვევლობის (განუსაზღვრებლობის) ხაიისხი ხოგოხც კონკრეტულ ქვეყნებში, ისე მთლიანად მსოფლიოში“

1 სტატია მომზადდა ივ. ჯავახიშვილის სახ. თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 2021 წლის სამეცნიერო საგრანტო პროექტის - „COVID-19 პანდემიის გავლენა საქართველოს მოსახლეობის ცხოვრების სტანდარტზე“ - ფარგლებში.

2 საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, შინამეურნეობების ხარჯები, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi>

[გედაშვიდი, 2020, #10: 65]. აღსანიშნავია, რომ COVID-19 პანდემიამ ძლიერი ზეგავლენა მოახდინა საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროზე და შესაბამისად, დიდი მნიშვნელობა აქვს მისი გავლენის შეფასებას მოსახლეობის ცხოვრების სტანდარტზე. განსაკუთრებით, ყურადსაღებია იმ შინამეურნეობების ეკონომიკური მდგომარეობის ანალიზი, სადაც ცხოვრობს სულ მცირე ერთი სტუდენტი მაინც, რადგან სწორედ განათლების მაღალი დონეა ქვეყანაში წარმატებული ეკონომიკის საწინდარი. თუმცა, თუ გავანალიზებთ მოსახლეობის ცხოვრების დონესა და მათი ხარჯების სტრუქტურას პანდემიის პირობებში, შეინიშნება შინამეურნეობების ხარჯების მნიშვნელოვანი შემცირება განათლებაზე, რაც, რასაკვირველია, უარყოფითად აისახება მომავალი თაობების განათლების დონეზე. სწორედ ამიტომ უმნიშვნელოვანესია სტუდენტთა შინამეურნეობების ხარჯების ცვლილების სტატისტიკური კვლევა კორონავირუსის პანდემიის პირობებში, რაც წარმოადგენს აღნიშნული ნაშრომის მთავარ მიზანს.

კვლევის ძირითადი შედეგები

კორონავირუსის პანდემიამ მნიშვნელოვნად შეცვალა მოსახლეობის ყოველდღიური ყოფა და მათი ცხოვრების სტილი, ვინაიდან მსოფლიო კომპლექსურმა კრიზისმა მოიცვა, მნიშვნელოვნად შემცირებულია საზოგადოების შემოსავლები, რამაც განაპირობა მათი ხარჯების შემცირება. „მოსახლეობის ცხოვრების დონის შესწავლისას აუცილებელია მოხდეს მოსახლეობის ხარჯების სტატისტიკური ანალიზი. ამ შემთხვევაში სტატისტიკის ამოცანებია ხარჯების აბსოლუტური მოცულობის, დონის, დინამიკისა და სტრუქტურის დადგენა“ [გედაშვიდი და სხვ., 2020: 127].

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული მონაცემების მიხედვით, შინამეურნეობების ხარჯები მკვეთრად შემცირდა 2020 წელს. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მთლიან ხარჯებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა სურსათზე, სასმელსა და თამბაქოს ნაწარმზე გაწეული ხარჯების წილი და 2020 წლისთვის ის 29.5% შეადგენს.¹ ეს, რა თქმა უნდა, დამახასიათებელია საქართველოს მსგავსი განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისთვის, რადგან მოსახლეობის ძირითადი ნაწილი შემოსავლის დიდ ნაწილს პირველადი მოხმარების პროდუქციაზე ხარჯავს. თუმცა, ამასთან ერთად, ყურადსაღებია ინფლაციის მზარდი მაჩვენებელიც, რაც რეალურ ხარჯებს უფრო მეტად ამცირებს, თუმცა, საქართველოს მსგავს განვითარებად ქვეყნებში, სადაც სამომხმარებლო ხარჯების უდიდესი ნაწილი სურსათზე ხარჯებისგან შედგება, მნიშვნელოვანია აგრარული ინფლაციის, ანუ აგფლაციის მაჩვენებლის განსაზღვრა. „გეომინი აგფლაცია შედარებით ახალია და მისი შემოღება 2006-2007 წლებში ხიდზე, კვეხცხზე, მაჩვენებელ კუდგუხებსა და სხვა საკვებ პირველადი ფასების მნიშვნელოვან ზრდას უკავშირდება. აღსანიშნავია, ის ფაქტიც, რომ სასუხსათო ინფლაცია ახა მაჩვო უფხო მაღალი, მეხყევი და ხანგხდლივია, ვიდე ახასასუხსათო ინფლაცია, ახამედ უფხო მეტი დხო სჭიხდება, ხომ ახად, შემცირებულ ფასებზე გადავიდეს, განსხვავებით ფასების მაგების პირობებისგან“ [პაპავა, 2011: 97]. ასევე უნდა გავითვალისწინოთ ეროვნული ვალუტის დევალვაცია, რომელიც უშუალოდ აძვირებს იმპორტირებულ სამომხმარებლო პროდუქციას, რაც მოსახლეობის სოციალურ მდგომარეობაზე ასევე უარყოფითად აისახება, მით უმეტეს, როდესაც ქვეყანა ძირითადად იმპორტზეა დამოკიდებული.

„აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მოსახლეობის ხარჯების სტატისტიკური ანალიზისას ხშირად გამოიყენება უთანასწორობის ხაზის ხის მაჩვენებელი - ე. წ. **ჭინის კოეფიციენტი**. ჭინის კოეფიციენტის კონკრეტული მნიშვნელობა მოთავსებულია 0 – 1 ინტერვალში, სადაც 0 ნიშნავს, რომ უთანაბრობა ახ ახსებობს, ხოლო 1 - უთანაბრობის მაქსიმალური დონეს“ [გედაშვიდი და სხვ., 2020].

1 საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, შინამეურნეობების ხარჯები, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi>

რაც შეეხება საქართველოს საუნივერსიტეტო ქალაქების სტუდენტთა და მათი მშობლების პოპულაციას, 2021 წლის გაზაფხულის სემესტრში გამოკითხული სტუდენტების 49.6% ფიქრობს, რომ პანდემიის პირობებში მათი შინამეურნეობის ხარჯები გაიზარდა, 29.8%-სთვის ხარჯები შემცირდა, ხოლო ხარჯები უცვლელი დარჩა მხოლოდ 20.6%-სთვის. სტუდენტთა მშობლების 54% ფიქრობს, რომ პანდემიის პირობებში მათი შინამეურნეობის ხარჯები გაიზარდა, 30.7%-სთვის ხარჯები შემცირდა, ხოლო 15.3%-ის აზრით, მათი ხარჯები უცვლელი დარჩა. თუ შევადარებთ სტუდენტებისა და მათი მშობლების შეხედულებებს, დავინახავთ, რომ შინამეურნეობების 71.1%-ში სტუდენტებისა და მშობლების მოსაზრებები ხარჯების ცვლილების შესახებ პანდემიის პერიოდში ერთმანეთს ემთხვევა, კერძოდ: შინამეურნეობების 40.6%-ში სტუდენტები და მშობლები თვლიან, რომ ხარჯები გაიზარდა, შინამეურნეობების 19.7%-ის მოსაზრებით, პანდემიის პერიოდში ხარჯები შემცირდა, ხოლო შინამეურნეობების 11%-ში სტუდენტები და მშობლები თვლიან, რომ ხარჯები არ შეცვლილა.

სტუდენტებისა და მშობლების შეხედულებები ერთმანეთს ემთხვევა ხარჯების ზოგიერთ კატეგორიაში. შინამეურნეობების 66%-ში სტუდენტები და ასევე მშობლები თვლიან, რომ პანდემიის პირობებში მათი ხარჯები სურსათზე, სასმელსა და თამბაქოს ნაწარმზე გაიზარდა, ხოლო საოჯახო მოხმარების საქონელზე ხარჯების ზრდას აფიქსირებს შინამეურნეობების 53%. რაც შეეხება მოსაზრებებს ხარჯების შემცირების შესახებ, ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე, აგრეთვე ტრანსპორტზე, დაფიქსირდა, შესაბამისად, შინამეურნეობების 31%-სა და 24%-ში, რაც ძირითადად განპირობებული იყო პანდემიის პირობებში არსებული შეზღუდვებით. განათლებასა და ტრანსფერტებზე ხარჯების უცვლელობა დაფიქსირდა, შესაბამისად, შინამეურნეობების 50 და 46%-ში.

სტუდენტებისა და მათი მშობლების მოსაზრებები ყველაზე მეტად განსხვავდება ქონების შეძენაზე განეული ხარჯების შემთხვევაში, კერძოდ, შინამეურნეობების 30%-ში სტუდენტებისა და მათი მშობლების აზრები გაიყო.

რაც შეეხება ხარჯების განაწილებას დასახლების ტიპის მიხედვით, უნდა აღინიშნოს, რომ ქალაქში გამოკითხულთა 48.6% აფიქსირებს, რომ მისი შინამეურნეობის ხარჯები გაიზარდა, 29.6% აფიქსირებს, რომ შემცირდა, ხოლო 21.9%-მა დააფიქსირა, რომ მათი შინამეურნეობის ხარჯები უცვლელი დარჩა. სოფლის ტიპის დასახლებაში გამოკითხულთაგან 51.3% აფიქსირებს, რომ მისი შინამეურნეობის საშუალო თვიური ხარჯები გაზრდილია, 30.5% აფიქსირებს, რომ მისი შინამეურნეობის ხარჯები შემცირდა, ხოლო 18.2% თვლის, რომ პანდემიის პირობებში მისი ხარჯები უცვლელი დარჩა.

აღსანიშნავია, რომ პანდემიის პირობებში ხარჯები როგორც ქალაქში, ასევე სოფელში, ყველაზე მეტად გაზრდილია სურსათზე, სასმელსა და თამბაქოს ნაწარმზე. ქალაქში მოცემულ კატეგორიაზე ხარჯების ზრდა დააფიქსირა გამოკითხულთა 69.5%-მა, ხოლო სოფელში 69.7%-მა, ანუ ორივე შემთხვევაში მაღალია. ქალაქად ხარჯების ზრდა დაფიქსირდა ასევე საცხოვრებელ სახლზე, წყალზე, ელექტროენერგიაზე, გაზსა და სხვა სათბობზე (58.2%) და ჯანმრთელობის დაცვაზე (57.5%), ხოლო სოფლად - საოჯახო მოხმარების საქონელსა (65.3%) და სხვა სამომხმარებლო ხარჯებზე (63.1%).

პანდემიის პირობებში ხარჯების უცვლელად დარჩენა, როგორც ქალაქად, ასევე სოფლად, დაფიქსირდა განათლებაზე, კერძოდ: ქალაქში გამოკითხულთა 59.2%-მა, ხოლო სოფელში 60.8%-მა დააფიქსირა, რომ მოცემულ კატეგორიაზე ხარჯები უცვლელი დარჩათ. ასევე, ტრანსფერტებზე ხარჯების სიდიდის უცვლელობა დააფიქსირა ქალაქად 54.8 და სოფლად 56.1%-მა.

სქესის მიხედვით ხარჯების განაწილების ანალიზისას დადგინდა, რომ რესპონდენტთა მოსაზრებებში შეინიშნება გენდერული დისბალანსი. „გენდერული ინდიკატორები სტატისტიკის თითქმის ყველა სფეროს ეხება და გაჩვენებულად ცნობადს ხდის მათ. სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი უნდა მოიცავდეს გენდერული ასპექტების კახგად ჩამოყალიბებულ კომ-

პლექსუი კვლევას“ [გელაშვილი, ჩარეჟიშვილი, 2016: 42]. ამასთან დაკავშირებით, გამოკითხული ქალების 51.9% აღნიშნავს, რომ კორონავირუსის პანდემიის პირობებში მათი ხარჯები გაიზარდა, 28.4% აფიქსირებს საშუალო თვიური ხარჯების შემცირებას, ხოლო 19.7%-მა აღნიშნა, რომ მათი ხარჯები უცვლელი დარჩა. რაც შეეხება მამაკაცების მოსაზრებებს ხარჯების შემცირებასთან დაკავშირებით, გამოკითხული მამაკაცების 43.6% თვლის, რომ მისი შინამეურნეობის საშუალო თვიური ხარჯები გაიზარდა, 33.4% თვლის, რომ შემცირდა, ხოლო 23.0%-ის აზრით, უცვლელი დარჩა. მაშასადამე, გენდერულ ჭრილში შინამეურნეობების ხარჯების ცვლილებების შეფასებები განსხვავებულია.

აღსანიშნავია, რომ ხარჯების მაქსიმალურად ზრდა შეინიშნება სურსათზე, სასმელსა და თამბაქოს ნაწარმზე. გამოკითხულ ქალთა 70.5% და მამაკაცთა 66.9% აფიქსირებს, რომ მათ გაეზარდათ ხარჯები მოცემულ კატეგორიაზე, ასევე ხარჯების ზრდა ფიქსირდება საოჯახო მოხმარების საქონელზე გამოკითხულ ქალთა 60.1%, ხოლო მამაკაცთა 59.7% აფიქსირებს, რომ მათ შინამეურნეობას გაეზარდა ხარჯები მოცემულ კატეგორიაზე, ასევე ქალთა 60.0% თვლის, რომ მათ გაეზარდათ ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვაზე, ხოლო მამაკაცთა 54.8% აფიქსირებს ხარჯების ზრდას პანდემიის პირობებში საცხოვრებელ სახლზე, ნყალზე, ელექტროენერჯიაზე, გაზსა და სხვა სათბობზე.

რაც შეეხება ხარჯების შემცირებას, როგორც გამოკითხულ ქალთა, ასევე მამაკაცთა უდიდესი ნაწილი აფიქსირებს, რომ მათ შინამეურნეობას შეუმცირდა ხარჯები ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე პანდემიის პირობებში გამოკითხულ ქალთა 43.9%, ხოლო მამაკაცთა 36.9% აფიქსირებს მოცემულ კატეგორიაზე ხარჯების შემცირებას, ასევე გამოკითხულ ქალთა 37.3%, ხოლო მამაკაცთა 36.2% თვლის, რომ მათ შეუმცირდათ ხარჯები ტრანსპორტზე, ხოლო გამოკითხულ ქალთა 33.2% აღნიშნავს, რომ მათ შინამეურნეობას შეუმცირდა ხარჯები ქონების შეძენაზე, ხოლო მამაკაცთა 32.4% თვლის, რომ მათ შეუმცირდათ საშუალო თვიური ხარჯები დაზოგვაზე ან გასესხებაზე.

პანდემიის პირობებში მნიშვნელოვანად განსხვავდება სტუდენტთა მოსაზრებები ხარჯების ცვლილების შესახებ, საგანმანათლებლო საფეხურის მიხედვით. სტუდენტები, რომლებიც სწავლობენ საბაკალავრო პროგრამაზე, მათი 48.1% თვლის, რომ პანდემიის პირობებში მათი ხარჯები გაიზარდა, 32.5% თვლის, რომ შემცირდა, ხოლო 19.4% თვლის, რომ მათი ხარჯები უცვლელი დარჩა. სტუდენტები, რომლებიც სწავლობენ სამაგისტრო პროგრამაზე, მათი 55.1% თვლის, რომ პანდემიის პირობებში მათი ხარჯები გაიზარდა, 20.4% თვლის, რომ შემცირდა, ხოლო 24.6% თვლის, რომ მათი ხარჯები უცვლელი დარჩა. სტუდენტები, რომლებიც სწავლობენ სადოქტორო პროგრამაზე, მათი 67.9% თვლის, რომ პანდემიის პირობებში

მათი ხარჯები გაიზარდა, 0% თვლის, რომ შემცირდა, ხოლო 32.1% თვლის, რომ მათი შინამეურნეობის ხარჯები უცვლელი დარჩა.

მნიშვნელოვანია განვიხილოთ სხვადასხვა საგანმანათლებლო საფეხურის სტუდენტთა მოსაზრება ხარჯების ცვლილების შესახებ, კატეგორიების მიხედვით. აღსანიშნავია, რომ სურსათზე, სასმელსა და თამბაქოს ნაწარმზე ხარჯების ზრდას აფიქსირებს, როგორც ბაკალავრიატის საფეხურის სტუდენტთა 67.9%, ასევე სამაგისტრო პროგრამის 79.4 და სადოქტორო პროგრამის სტუდენტთა 67.9%. საშუალო თვიური ხარჯები სამივე საფეხურისათვის გაზრდილია საოჯახო მოხმარების საქონელზე, ბაკალავრიატის სტუდენტების 59.5% აფიქსირებს ამ კატეგორიაზე ხარჯების ზრდას, სამაგისტრო პროგრამის - 61.8, ხოლო სადოქტორო პროგრამის 67.9% აფიქსირებს მოცემულ კატეგორიაზე ხარჯების ზრდას. აგრეთვე, საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტთა 58.4% თვლის, რომ მის შინამეურნეობას გაეზარდა ხარჯები ჯანმრთელობის დაცვაზე, სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტთა 61.8% თვლის, რომ მის შინამეურნეობას გაეზარდა სხვა სამომხმარებლო ხარჯები, ხოლო სადოქტორო პროგრამის 57.1%-ს გაეზარდა ხარჯები ტრანსპორტზე.

რაც შეეხება შინამეურნეობების ხარჯების შემცირებას, როგორც საბაკალავრო

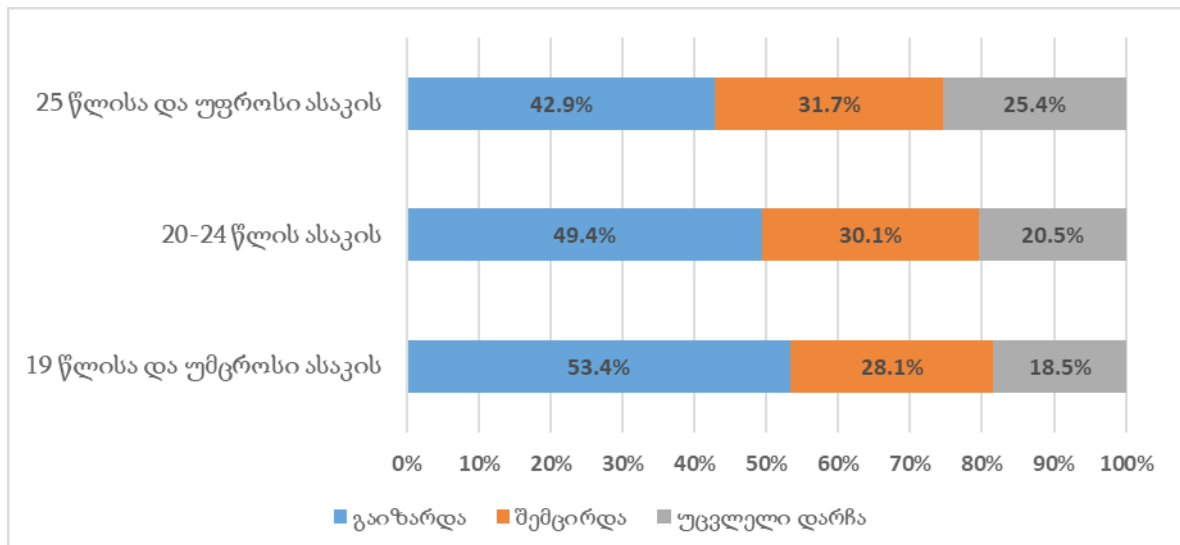
(44.4%), ასევე სამაგისტრო (31.2%) და სადოქტორო (28.6%) პროგრამის სტუდენტები ფიქრობენ, რომ მათ შეუმცირდათ ხარჯები ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე. ტრანსპორტზე ხარჯების შემცირებას აფიქსირებს საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტთა 39.1%, სამაგისტრო პროგრამის 24.7%, სადოქტორო პროგრამის 42.9%. საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტთა 33.5 და სადოქტორო პროგრამის 28.6% აფიქსირებს ქონების შეძენაზე ხარჯების შემცირებას. სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტთა 26.5% აფიქსირებს ხარჯების შემცირებას დაზოგვაზე ან გასესხებაზე, ხოლო სადოქტორო პროგრამის სტუდენტების 32.1%-სთვის ხარჯები ასევე შემცირებულია საცხოვრებელ სახლზე, წყალზე, ელექტროენერგიაზე, გაზსა და სხვა სათბობზე.

საშუალო თვიური ხარჯები სამივე საფეხურის სტუდენტებისათვის უცვლელი დარჩა ტრანსფერტებზე ბაკალავრიატის საფეხურის სტუდენტების 54.9%, მაგისტრატურის 56.5%, ხოლო დოქტორანტურის 60.7%, ასევე ბაკალავრიატის სტუდენტთა 59.8% და მაგისტრატურის 63.5% აფიქსირებს, რომ მათი ხარჯები განათლებაზე უცვლელი დარჩა, ქონების შეძენაზე ხარჯები უცვლელი დარჩა სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტთა 52.4%-სთვის და სადოქტორო პროგრამის

სტუდენტთა 50.0%-სთვის.

სტუდენტები ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით კვლევის ფარგლებში დაყოფილნი იყვნენ 3 ასაკობრივ კატეგორიად: 19 წლისა და უმცროსი ასაკის, 20-24 წლის ასაკის და 25 წლისა და უფროსი ასაკის. ქვემოთ მოცემული გრაფიკი ნათლად აჩვენებს პანდემიის პირობებში შინამეურნეობის ხარჯების შესახებ სტუდენტთა დიფერენცირებულ მოსაზრებებს.

გრაფიკი: სტუდენტების მოსაზრებები მათი შინამეურნეობის ხარჯების შესახებ პანდემიის პირობებში, სტუდენტის ასაკობრივი ჯგუფების ქრილში

წყარო: გრაფიკი აგებულია გამოკითხვის შედეგების მიხედვით.

განსხვავებულად ნაწილდება სტუდენტთა მშობლების შეხედულებები მათი ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით. სტუდენტების მშობლები კვლევის ფარგლებში დაყოფილი იყვნენ 3 ასაკობრივ კატეგორიად, კერძოდ: 40 წლისა და უმცროსი ასაკის, 41-50 წლის ასაკის და 51 წლისა და უფროსი ასაკის (ორივე მშობლის არყოლის შემთხვევაში, კვლევაში მიეთითებოდა შინამეურნეობის უფროსის ასაკი). შინამეურნეობის ხარჯების შემცირებასთან დაკავშირებით, სტუდენტების მშობლების მოსაზრებები შემდეგნაირად ნაწილდება: 40 წლისა და უმცროსი ასაკის რესპონდენტების 52.3% თვლის რომ პანდემიის პირობებში მათი შინამეურნეობის ხარჯები გაიზარდა, 41-50 წლის ასაკის რესპონდენტების 46.6% და 51 წლისა

და უფროსი ასაკის რესპონდენტების 53.4% იზიარებს მათ მოსაზრებებს. სტუდენტების 40 წლისა და უმცროსი ასაკის მშობლების თითქმის 30% აფიქსირებს, რომ პანდემიის პერიოდში მათი შინამეურნეობის ხარჯები არ შეცვლილა, მაშინ როდესაც, 41-50 წლის ასაკის რესპონდენტების მხოლოდ 20.3% და სტუდენტების 51 წლისა და უფროსი ასაკის მშობლების მხოლოდ 19.7% იზიარებს მათ მოსაზრებებს.

დასკვნა

კორონავირუსმა მნიშვნელოვნად დააზარალა მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყნის მოსახლეობა და მას როგორც ეკონომიკური, ასევე ფსიქოლოგიური და მორალური ზიანი მიაყენა. მთავარი პრობლემა კი ის არის, რომ ეკონომიკა „მედიცინის მძევალია“ და კრიზისებთან ბრძოლის აქამდე ცნობილი გამოცდილება ნაკლებად რელევანტურია დღევანდელ გამოწვევებთან გამკლავებისათვის. პანდემიის დასრულების შემდეგ მნიშვნელოვანი იქნება ისეთი პოლიტიკის შემუშავება და გატარება, რომელიც მინიმალურ დროში ხელს შეუწყობს ეკონომიკის გაჯანსაღებას. წარმატებული ეკონომიკის სანინდარი კი სწორედ მაღალი დონის განათლებაა, რომელიც საფუძველი იქნება ქვეყნის გრძელვადიანი ეკონომიკური აღმავლობის. მაღალკვალიფიციური პერსონალი კი ხელს შეუწყობს ქვეყანაში არსებული რესურსების ოპტიმალურად გამოყენებას, რაც უზრუნველყოფს ეკონომიკის თითოეული სექტორის გაძლიერებას. ამიტომ მნიშვნელოვანია სტუდენტებისათვის პანდემიით გამოწვეული ზარალის მინიმიზაცია. კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სტუდენტთა შინამეურნეობებში მკვეთრად გაზრდილია ხარჯები პირველადი მოხმარების პროდუქციაზე, როგორც სტუდენტების, ასევე მათი მშობლების მოსაზრებით, როგორც დასახლების ტიპის, ასევე სქესის, სწავლების საფეხურისა და სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფის მიხედვით. სურსათზე ხარჯების ზრდა ასევე განპირობებულია ქვეყნის იმპორტდამოკიდებულების მაღალი დონით, რაც ნათლად ჩანს კვლევის შედეგების ანალიზისას დასახლების ტიპის მიხედვით, რომლის თანახმადაც, სურსათზე გაწეული ხარჯები გაზრდილია ორივე დასახლების ტიპისათვის თითქმის თანაბრად. გარდა ამისა, ხარჯები შემცირებულია თითქმის ყველა ქრილში ტრანსპორტზე, ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე, რაც განპირობებულია კორონავირუსის პანდემიასთან დაკავშირებული ქვეყანაში დაწესებული შეზღუდვებით.

ლიტერატურა:

1. აბესაძე რ., მოსახლეობის ცხოვრების დონისა და სიღარიბის ზოგიერთი სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტი, ხელმისაწვდომია ბმულზე: https://www.researchgate.net/publication/316647145_mosakhleobis_tskhovrebis_donisa_da_sigharibis_zogierti_sotsialur-eonomikuri_aspekti
2. გელაშვილი ს. (2020). კორონასტატისტიკის მაჩვენებელთა სისტემის ფორმირების შესახებ. ჟურნ. „გლობალიზაცია და ბიზნესი“, #10, გვ. 63-69.
3. გელაშვილი ს., მაკალათია ი., მიქელაძე გ. (2020). ცხოვრების დონის სტატისტიკა (ელ. ვერსია უახლოეს პერიოდში განთავსდება თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკ-ის ელექტრონულ ბიბლიოთეკაში).
4. გელაშვილი ს., ჩარეჭიშვილი ლ. (2016). გენდერული სტატისტიკის საკითხები. გამომცემ. „მერიდიანი“, თბილისი.
5. გელაშვილი ს., შონია ზ., ქინქლაძე რ. (2020). სოციალური სტატისტიკა. გამომცემ. „უნივერსალი“, თბილისი.
6. მინდორაშვილი მ., აბესაძე ნ., გიორგობიანი მ. (2019). სტუდენტების სოციალ-დემოგრაფიული მახასიათებლების სტატისტიკური ანალიზი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სა-

ხელმწიფო უნივერსიტეტი, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი, IV საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“ შრომების კრებული, გვ. 265-269. https://old.tsu.ge/data/file_db/economist_faculty/konf%20IV.pdf

7. პაპავა ვლ.(2011). არატრადიციული ეკონომიკისი, პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: https://www.researchgate.net/publication/320548098_aratraditsiuli_ekonomiksi
8. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, უმაღლესი განათლება, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/61/umaghlesi-ganatileba>
9. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, შინამეურნეობების ხარჯები, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi>
10. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/552/methodologia-sotsialuri-statistika>

Statistical Study of Changes in Student Household Expenditures during the COVID-19 Pandemic

Simon Gelashvili

*Professor, Doktor of Economic Sciences
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Mariam Ogruashvili

*PhD Student
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Nestan Pantsulaia

*Master Student
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

SUMMARY

The article discusses the quantitative changes in the dynamics and structure of student household spending in Georgia during the COVID-19 pandemic. Coronavirus is a major global challenge that has significantly reduced the well-being of the population and the development trends of individual countries. This situation is further exacerbated by the expectation that the transition of the country to the rails of a knowledge-based economy will be further delayed as the pandemic has severely affected the education sector. In addition, compared to the pre-pandemic period, household expenditures on education have decreased, which, of course, has a negative impact on the level of education of the next generation. That is why it is important to have a systematic and complex statistical analysis of the cost structure of student households, which in the future may be the basis for the development and implementation of relevant student-centred programs.

The analysis revealed interesting trends in comparing students 'and parents' views on changes in their household spending. Nearly half of the students surveyed reported that their household expenses increased during the pandemic, but a larger number of parents, or 54%, reported an increase in the same expenses. The largest difference in the views of students and parents was found in the case of expenditures on the purchase of property, in particular, in 30% of households the opinions of students and their parents